

Esimerkki: Kansalaisaktiivisuuden muutokset Yhdysvalloissa 1900–2000
(Putnam, R. (2000). Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community.)

Vahvoihin sosiaalisin siteisiin perustuva organisoidun osallistumisen tapa laskeut:
32:n paikallistason toimintaan perustuvan kansalaisjärjestön jäsenmääräisen kehitys Yhdysvalloissa 1900-1997.

Heikkoihin sosiaalisin siteisiin (epäsuorat kontaktit verkoston jäsenten välillä) perustuva osallistumisen tapa kasvanut:
Kansallisella tasolla toimivien kansalaisjärjestöjen jäsenmääräisen kehitys Yhdysvalloissa 1968-1997 (esim. Amnesty)

Esimerkki: Kansalaisaktiivisuuden muutokset Yhdysvalloissa 1900–2000

1960-luvulta alkaen, koulutustason noususta huolimatta...

Osallistuminen poliittiseen toimintaan (-40%) ja äänestysaktiivisuus (-25%) vähentynyt

Paikallinen ja kasvotainen kansalaisaktiivisuus alkapäiväkirja-, kolututottumus- ja muiden kyselyjen mukaan romahtanut, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta

Uskonnollinen aktiivisuus seurakunnissa kansallisesti vähentynyt, mutta voimakkaasti polarisoitunut

Järjestäytymisaste **työpaikoilla** vähentynyt, sosiaaliset kontaktit töissä eivät ainakaan lisääntyneet

Vierailut ystävien luona ja muu **yhteinen vapaa-ajanvietto vähentynyt**, yhdessä tekeminen vaihtunut yksin kuluttamiseen

Luottamus yhteiskuntaan toimintaan, sosiaalinen luottamus ja vastavuorisuus vähentyneet sekä korvautuneet lisääntyneillä juridisilla sopimuksilla

(Putnam, R. (2000). Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community.)

Esimerkki: Kansalaisaktiivisuuden muutokset Yhdysvalloissa 1900–2000

Mikä Putnamin mukaan selitti muutosta 1960-2000-luvuilla?

- 1) Ajalliset paineet: vapaa-aika vähentynyt ja pirstaloitunut erityisesti korkeasti koulutetuilla.
Taloudelliset paineet: vähentäneet sos.kontakteja ja vapaa-ajanaktiiviteetteja, tv:n katselua lukuunottamatta
- 2) Yhdyskuntarakenteen hajautuminen ja autoriippuvuus (autoilu yksin, alueellinen eriytyminen)
- 3) TV, viihte ja vapaa-ajan yksityistyminen: tv:n katselu yksityistää vapaa-aikaa ja vie aikaa sosiaalisilta kontakteilta.
- 4) Sukupolviainen muutos: hidas, tasainen ja väistämätön kansalaistoiminnan vähentyminen, kun osallistuvampi sukupolvi on korvautunut vähemmän osallistuvalla sukupolvella

Kaupunkiaktivismi voimavarana

(Mäenpää & Faehle 2017 & 2018)

Kaupunkiin on syntynyt verkostoihin, vertaistutantoon ja sosiaaliseen mediaan perustuvaa kaupunkiaktivismia, joka muuttaa kaupunkisuunnittelua ja kehittämistä

Tyypillisesti kansalaisten itse organisoimaa ja omatehoista yhteistoimintaa, DIY-asetne "Neijäs sektori": nopea, kevyesti järjestäytyneet, proaktiivinen ja toimintaan keskittynyt kansalaisyhteiskunnan alue (vrt. julkinen, yksityinen ja kolmas sektori)

Aktivistien tavoitteet ekologisesta, yhteisöllisestä, reilusta ja toimivasta kaupungista voivat tukea hyvin kaupunkien hallinnon strategisia tavoitteita.

Yhteisöaktivismi, jakamis/alusta/vertais/ kansalaistalouspalvelut, tila-aktivismi, digiaktivismi, aktivismin tuki

Ravintolapäivä Helsingin Kaupissa

Kuinka hallita itseorganisoituvaa kaupunkia?

(Mäenpää & Faehle 2017 & 2018, Staffans 2004, Sotarauta 2013, Senatsverwaltung für Stadtentwicklung 2012)

Kansalaiset eivät ole vain osallisia, vaan myös aloitteellisia, itseorganisoivia toimijoita ja yhteistyökumppaneita.

Kaupunginhallinnon on kehitettävä vuorovaikutustapoja (some), toimittava joustavasti ja tapauskohtaisesti kokellujen ja oppimisen kautta, luettava aktivismeja integroimalla niitä hallinnon toiminnan osaksi (esim. osallistava budjetointi ja joukkorahoitus)

Hybridihallinnointi: huomio järjestelmää, päätösvalaistia ja sopimuksista vuorovaikutus-prosesseihin. Yhdistetään ja koordinoitetaan arvot ja toimintalogiikkaan erilaisia toimijoita, toimintatapoja ja prosesseja.

"Siinä aikaa kun tappelitte miljoonien veroerojen investoimisesta Guggenheimiin, tämä ilmainen puuhokkeeli keräsi 5 tähteä TripAdvisorissa, kulttuuripaikkoin ja maininnan Guardianissa."

Sompasäuna Helsingin Kalliossa

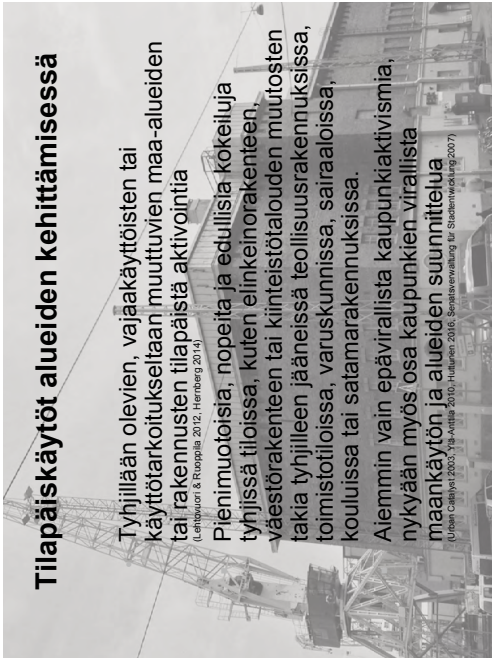
www.intervu.fi/tyoga

Tilalla (ja maantieteellä) on yhä merkitystä:

Tilapäiskäytöt alueiden kehittämisessä

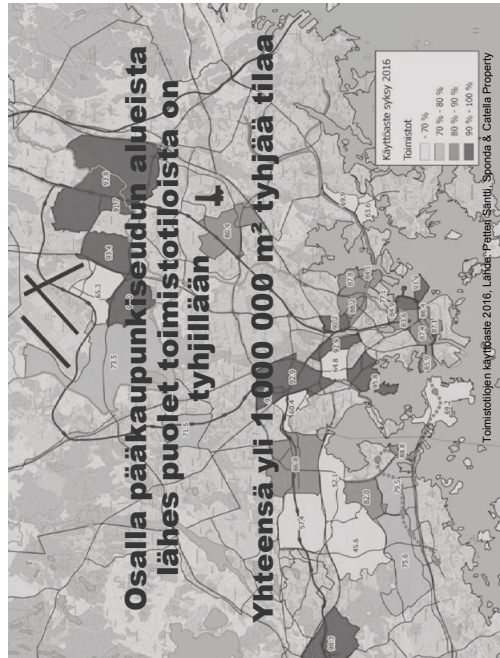

Tilapäiskäytöt alueiden kehittämisessä

Tyhjillään olevien, vajaakäyttöisten tai käyttötarkoitukseltaan muuttuvien maa-alueiden tai rakennusten tilapäistä aktivointia (Lehtinen & Ruoppila 2012, Hernberg 2014)

Pienimuotoisia, nopeita ja edullisia kokeiluja tyhjiissä tiloissa, kuten elinkeinorakenteen, väestörakenteen tai kiinteistötalouden muutosten takia tyhjiilleen jääneissä teollisuusrakennuksissa, toimistotiloissa, varuskunnissa, sairaaloissa, kouluissa tai satamarakennuksissa.

Aiemmin vain epävirallista kaupunkivaikuttavuutta, nykyään myös osa kaupunkien virallista maankäytön ja alueiden suunnittelua (Urban Catalyst 2003, Yli-Ahtila 2010, Hurlanen 2016, Senatverwalling für Städtewandlung 2007)

Tilapäiskäytöt alueiden kehittämisessä

Helsingin Kalasatama, Espoon Kera ja Tampereen Hiedanranta esimerkkejä aluekehittämissuunnitelmista, joissa tilapäisyys keskeisenä strategisen maankäytön suunnittelun työkaluna (Hernberg 2014)

Hankkeissa toimii yhä useammin fasilitaattoreita tai moderaattoreita (esim. arkkitehteja, muotoilijoita tai maantieteilijöitä), jotka rakentavat tilapäiskäyttäjille toimintamahdollisuuksia, sitovat verkostoja, ohjaavat kommunikointia ja toimivat välittäjinä neuvottelutilanteissa (Hernberg & Mazé 2017).

HELSINGIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF HELSINKI

Kuva: Konttialuokio Helsingin Kalasatamassa (2013) (Lasse Takkanen / Bernuda Helsinki)

Merkittäviä hyötyjä tilan omistajille, käyttäjille, alueen asukkaille ja käytettävälle tiloille

Vapaa tai aikäytetyn alueen väliaikainen aktiivointi voi...

- Säästää resursseja (vuokrat, uudisrakentamisen tarve) ja säilyttää rakennuksen
- Luoda edellytyksiä kulttuuritoiminnalle ja yrittämiselle, edut kaupunkitaloudelle
- Vahvistaa alueidentiteettiä ja luoda ainutlaatuisia, houkuttelevia paikkoja
- Lisätä kansalaisten aktiivisuutta elinympäristönsä suhteen, sosiaaliset hyödyt laajemmin kaupunkiyhteisölle

Ks. Lehtovuori, P. & S. Ruoppila (2012) Hemberg (2014)

Kuva: Konttiaukio Helsingin Kalasatamassa (2013) (Lasse Tarkkainen / Bermuda Helsinki)

Alueiden kehittämistä tilapäiskäyttäjien ja kulttuurin avulla on myös kritisoitu

(ks. Colomb, Claire (2012): Pushing the Urban Frontier: Temporary Uses of Space, City Marketing, and the Creative City Discourse in 2000s Berlin.)

Esim. Berliinissä "Luova kaupunki" liitettiin poliittikkaan ja strategioihin, kun kaupunki vähitellen ymmärsi tilojen väliaikaiskäytön potentiaalin: imago, alueiden identiteetti, luovan luokan asumistoiveet

Paikalliset klubit ja alakulttuurit nähdään houkuttimena luovalla luokalla ja yrityksille

Alueiden vetovoiman kohotessa seurauksena on gentrifikaatiolle tyypillisesti vuokrien nousua, paineita kiinteistökehitykselle, kulttuurin kaupallistumista ja matkailijoiden tuottamia häiriöitä.

Tilojen väliaikaiskäyttö nähdään alueiden kehityksen välikaaisena vaiheena, ja liian erikoiset kokeilut on koettu ongelmallisena

Taustakuva: Katerholzig-Klubi purettiin asuntorakentamisen tieltä (2014)

Raine Heikkinen, markkinointi- ja kehityspäällikkö

Kiinteistö Oy Kaapelitele, Trans Europe Hobbies Network

VÄLIAIKAISILLA
TILANKÄYTTÖILLÄ ON
VOIMAANSÄÄTELY
MUUTTUVA
PITKÄAIKAISEKSI

VÄLIAIKAISILLAT OVA
"VÄLIKÄYTTÖ" JOKI
OLEMUS, NIILLE ON
HALLINTO JA NE
OLE ADOPTOITUNEET
HALLUSSA. TOIMINTA
KUTTUUNEN SHAMU
KÄYTTÖ

Placemaking

Monitieteinen lähestymistapa paikantunnon ja ihmisympäristöön ympäristön luomiseen pienten parannusten avulla, usein tavoitteena parantaa julkisia tiloja, erilaisia lähestymistapoja (ks. Gleisner, 2019)

Strateginen: pitkäjänteinen kehittäminen kaupallisten sidosryhmien kanssa alueen arvon nostamiseksi

Kulttuurinen: fokus kulttuurisissa, luovissa ja epäkaupallisissa aktiviteeteista

Taktinen: pienimuotoiset interventiot, jotka voivat edistää suurempia tai pitkäaikaisempia muutoksia

Nopeat, kevyet, edulliset kokeilut: aktivoivat julkisia tiloja ilman taloudellista riskiä

Kuva: Michigan Municipal League, Samy Basah in Detroit's Campus Martius Park, Placemaking in Action June 2015. (CC BY-NC-ND 2.0) www.mplsnet.org

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINKI UNIVERSITY
UNIVERSITY OF HELSINKI

Ideointiharjoitus Flingassa <OSOITE>

- Mitä kansainvälisiä tai kotimaisia esimerkkejä tiedät alueista tai rakennuksista, joissa kaupunkitilaan on syntynyt jotain uutta aikaisemmasta käyttötärkoituksesta poikkeavaa toimintaa?
- Avaa kännykälläsi Flinga-sivu ja kirjoita sinne esimerkkejä alueista tai rakennuksista
- Jos tunnet esimerkkikohteet tarkemmin, voit luokitella niitä syntyneen mukaan:
- Strateginen kehittäminen, kaupalliset tavoitteet
- Kulttuuriset, luovat, epäkaupalliset aktiviteetit
- Taktiset, pienet interventiot
- Nopeat, kevyet, edulliset kokeilut

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.mediaki.fi/fgaisto

17

KIRJALLISUUTTA

Ernti, V. (2016). Meinim Visions Organization for the Future <https://futuring.sivodaha.fi/>
 Colomb, C. (2012). Pushing the urban frontier: temporary uses of space, city marketing, and the creative city discourse in 2000s Berlin. *Journal of Urban Affairs*, 34(2), 131–152.
 Geisner, P. (2019). Placemaking. *Link-Arki*teksturi. Eshys Pohjoismaiden Placemaking. Placemaking in the Nordics - Future Space Leadership - seminaarissa 30/1/2019.
 Herberich, H. and Masz, R. (2017). 'Architect / Designer as 'Urban Agent': A case of mediating temporary use in cities'. In *Nordics 2017 Design + Power*.
 Huittinen, J. (2016). Tilapalsten käyttöjen hyödyntäminen strategisessa maankäytön suunnittelussa – tapaustutkimus Vantaan Avajaispöytäkirjapotentiaalista. Pro Grad. Cooleiden ja maantieteen laitos. Helsingin Yliopisto.
 Kaupunkitutkimuskeskus (2016). *Maankäytön suunnittelu ja kaupunkitutkimus*. Helsinki: Kaupunkitutkimuskeskus, 2, 17-23.
 Lehtonen, P. & S. Ruoppala (2012). Temporary uses as means of experimental urban planning. *SAJ*, 4, 29–54.
 Mäenpää, P. & M. Faehle (2016). Kaupunkitaktiivisi voimavarana. *Kvartti* 3/2016.
 Mäenpää, P. & M. Faehle (2017). Civic activism as a resource for cities. *Helsinki Quarterly* 1/2017 <https://www.kvartti.fi/en/node/535>
 Mäenpää, P. & M. Faehle (2018). Urban civic activism: solutions for the governance of a self-organising urban community. *Helsinki Quarterly* 2/2018. <https://www.kvartti.fi/quarterly/2-2018>
 Putnam, R. (2000). Bowling Alone. *The Collapse and Revival of American Community*.
 Reilly, J. temporary use - Dynamics for life (2016). <https://reflithcity.wordpress.com/2016/07/20/2016-07-20-2016-07-20/> s. Jovis, Berlin
 Staatsverwaltung für Stadtentwicklung und Umwelt Berlin (2012). *Handbuch zur Partizipation*, 2. painos. 340 s. Kulturbuch-Verlag GmbH, Berlin.
 Solaraua, M. (2013). Aluekehittämisen ja alueellisen muutoksen hallinta. In Karppi, I. (ed.) *Governance: Hallintaa usain muotoiluun*. 97-118. Tampereen Yliopisto, joutamiskorkeakoulu, Tampere.
 Ståhl, A. (2016). *Urban Futures: Kaupunkisuunnittelun haasteita*. 354 s. Valtokirjasto, Tekninen korkeakoulu, Yhteiskuntatieteiden tutkimus- ja koulutuksen julkaisuja A29. Espoo.
 Stockdon, M. (2011). It is an iterative process. Teoksessa: Slickdon, M. & Schneider, J. (2011). *This is service design thinking*, s. 122-135. Amsterdam: BIS publishers.
 Urban Catalyst (2013). *Strategies for temporary uses - Potential for development of urban residual areas in European Urban Catalysts*. *Urban Catalysts*. Viitattu 16.05.2016 <http://www.templace.com/itiner_pools/attach/download/LC_FinalR_sinteesis007b.pdf>
 Triaponeeri (2016). *Triaponeeri-projektikursun verkkosivusto*. <http://ilapioneeri.fi/>
 Ylä-Anttila, K. (2010). *Urban Fallows. Transformation & Breeding Grounds*. *City Scratching III*. Tampere University of Technology, School of Architecture, EDGE Laboratory for Architectural and Urban Research.

18

28.3.18